

แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสภานักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12
Guidelines for strengthening servant leadership in the aspect of Understanding
and empathy for the school's student council, large Educational Opportunity
Expansion School : A case study of Phinphonrat Tangtrongjit School 12

เจนจิรา จิตอารี¹, ณัฐ รัตนศิรินิชกุล², พิทยา แสงสว่าง³
Jenjira Jitaree¹, Nat Rattanasirinichakun², Phitthaya Saengsawang³
Corresponding Author E-mail: jenjiraji65@nu.ac.th

Received: 2024-04-30; Revised: 2024-05-29; Accepted: 2024-06-22

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ สภานักเรียน 3 คน ครู 2 คน และผู้บริหาร 3 คน ค่า วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) ประเมินความต้องการจำเป็น ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ สภานักเรียน 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการด (Card Sort) 3) สร้างและตรวจสอบแนวทาง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เครื่องมือแบบตรวจสอบความเหมาะสม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) ทดลองใช้และประเมินแนวทาง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สภานักเรียน 25 คน เครื่องมือการวิจัย ใช้แบบประเมินตนเองจากการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการ แบบประเมินความพึงพอใจค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาสภาพปัญหา ส่วนใหญ่มีปัญหาในประเด็นการรับฟังความคิดเห็น 2) ผลการประเมินความต้องการจำเป็นเรียงจากมากไปหาน้อย (1) การเข้าใจผู้อื่น (2) การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น (3) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม (4) จิตใจให้บริการช่วยเหลือ และ (5) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น 3) ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทางประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการ เทคนิค/วิธีการ กิจกรรม และการวัดผลและประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการทดลองใช้และประเมินแนวทาง การทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย การวางแผน ประชุมทีม การกำหนดเนื้อหา ระบุกระบวนการ เทคนิค วิธีการ และกิจกรรมที่ใช้ในการอบรม ผลการประเมินแนวทาง (1) ความพึงพอใจของสภานักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) การสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำให้บริการ, ความเห็นอกเห็นใจ, สภานักเรียน

¹ นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² Student, Master of Education Program in Educational Administration, Naresuan University

³ อาจารย์, รองหัวหน้าภาควิชา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ Lecturer, Vice Head of Department, Faculty of Education, Naresuan University

⁵ อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁶ Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

The research aimed to 1) study the problem. The informants were 3 student councils, 2 teachers, and 3 administrators. The data analysis used content analysis. 2) Assess the needs. The informants were 25 student councils. The data was analyzed by finding the average and sorting the data with a card (Card Sort). 3) Create and examine the approach. The informants were 3 experts. The appropriateness check tool had a reliability value of 0.85. The data analysis used the mean and standard deviation. 4) Test and evaluate the approach. The informants were 25 student councils. The research tool used a self-evaluation form from learning reflection after the activity. The satisfaction assessment had a reliability value of 0.91. The results of the research found that:

1) The results of the study of the problem conditions mostly show problems in the issue of listening to opinions. 2) The results of the assessment of needs, ranked from most to least, are (1) understanding others, (2) knowing how to give others a chance, (3) being aware of group opinions, (4) having a spirit of service, and (5) knowing how to encourage others. 3) The results of the development and examination of the guidelines consisted of 7 steps: principles, objectives, content, processes, techniques/methods, activities, and measurement and evaluation, which were at a high level of appropriateness. 4) Results of the trial and evaluation of the approach. The trial by action research consisted of planning, team meetings, content determination, and identifying the process, techniques, methods, and activities used in the training. The results of the evaluation of the approach: (1) Overall satisfaction of the student council was at the highest level. (2) The reflection of learning after implementing the activity was at a high level overall.

Keywords: strengthening servant leadership, understanding and empathy, student council

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก พฤติกรรมของแต่ละคนก็เปลี่ยนแปลงไปมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ไม่มีความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ อธิชา จินะกาญจน์, และชุลีวัลย์ รักษาภักดี (2566) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สะท้อนให้เห็นถึงเจตคติและพฤติกรรมที่ไม่เหมือนเดิม ซึ่งมีแนวโน้มแปลกแยกจากผู้อื่นอยู่แล้ว ยิ่งเต็มไปด้วยความเครียด วิตกกังวล สับสน ขาดความเห็นอกเห็นใจ จึงส่งผลทำให้ไม่เห็นอกเห็นใจผู้อื่นถือว่าเป็นปัญหาสังคมหนึ่งที่ถูกละเลยไปทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ โกลแมน (Goleman. 1998) กล่าวว่า ความเห็นอกเห็นใจนั้นเป็น การสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น เข้าใจผู้อื่น สามารถตอบสนองผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและยังช่วยให้บุคคล นั้นมีความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่นด้วย จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะกับเด็ก และเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญที่จะได้เรียนรู้ในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

โรงเรียนพิณพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 ได้ ดำเนินงานกิจกรรมสถานักเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อที่จะมุ่งมั่นพัฒนา งานสถานักเรียนเสริมสร้างทักษะภาวะผู้นำ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ให้มีมาตรฐานในการทำงาน มีความสามารถในการตัดสินใจ มีความสามารถในการจูงใจ ผู้อื่นได้ดี มีความสามารถในการคัดเลือกและพัฒนาผู้ตามหรือเพื่อนร่วมงาน สร้าง ความสามัคคีมีความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริตใจ ลักษณะผู้นำที่ดี จากรายงานผลการดำเนินกิจกรรมสถานักเรียน พบว่า นักเรียนยังมีทักษะภาวะผู้นำในด้านความเห็นอกเห็นใจค่อนข้างน้อย ขาดการรับฟังความคิดเห็น ไม่ให้ออกาส ผู้อื่นได้แสดงศักยภาพในการทำงาน เป็นต้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้นำมีส่วนสำคัญในการนำไปสู่ การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งผู้นำในปัจจุบันเน้นไปที่การมีคุณธรรม สนับสนุนให้ผู้ตามสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองมากกว่าที่จะใช้การควบคุมหรือจำกัดความสามารถของผู้ตาม สอดคล้องกับสอดคล้องกับทัศนะของ เซอร์โต (Certo. 2006) ที่ว่าภาวะผู้นำในปัจจุบันต้องมีคุณลักษณะของภาวะผู้นำแบบไฟบริการ ซึ่งเน้นความสำคัญด้านคุณธรรมในการเป็น แบบอย่างที่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดียิ่งระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งให้การสนับสนุนบรรยากาศที่ดีภายในองค์กร

การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบนพื้นฐานของคุณธรรมมีพฤติกรรมให้ความสนใจผู้อื่น และส่งเสริมผู้อื่นให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจให้สอดคล้องกับการบริหารงานกิจกรรมสถานักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12
3. เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12
4. เพื่อทดลองใช้และประเมินแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการและกิจกรรมที่ผู้บริหารขององค์การทางการศึกษาใช้ภาวะผู้นำในการระดมทรัพยากร และเทคนิคในการประยุกต์ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหาร มาใช้ในกิจการทางการศึกษา การพัฒนาองค์การทางการศึกษาและสมาชิกของสังคม ให้ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามเป้าหมายและนโยบายของประเทศ (บุญชม ศรีสะอาด. 2560)

“ภาวะผู้นำ” ได้มีวิวัฒนาการตามแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปวิวัฒนาการของการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ได้เป็น 4 ยุค ได้แก่ 1) ยุคการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำ 2) ยุคการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำ 3) ยุคการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ 4) ยุคการศึกษาภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและแบบเปลี่ยนสภาพ (McClesky. 2014)

ภาวะผู้นำใ้บริการ เป็นการปฏิบัติที่บุคคลเลือกเป็นฝ่ายให้บริการเป็นอันดับแรกจาก ผู้นำที่เป็นผู้ให้บริการอาจมีภาวะผู้นำตามตำแหน่งหรือไม่ก็ได้ โดยภาวะผู้นำแบบใ้บริการจะกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การมองการไกล การฟัง และการใช้อำนาจทางศีลธรรมและการเสริมพลังอำนาจ (Greenleaf. 1977)

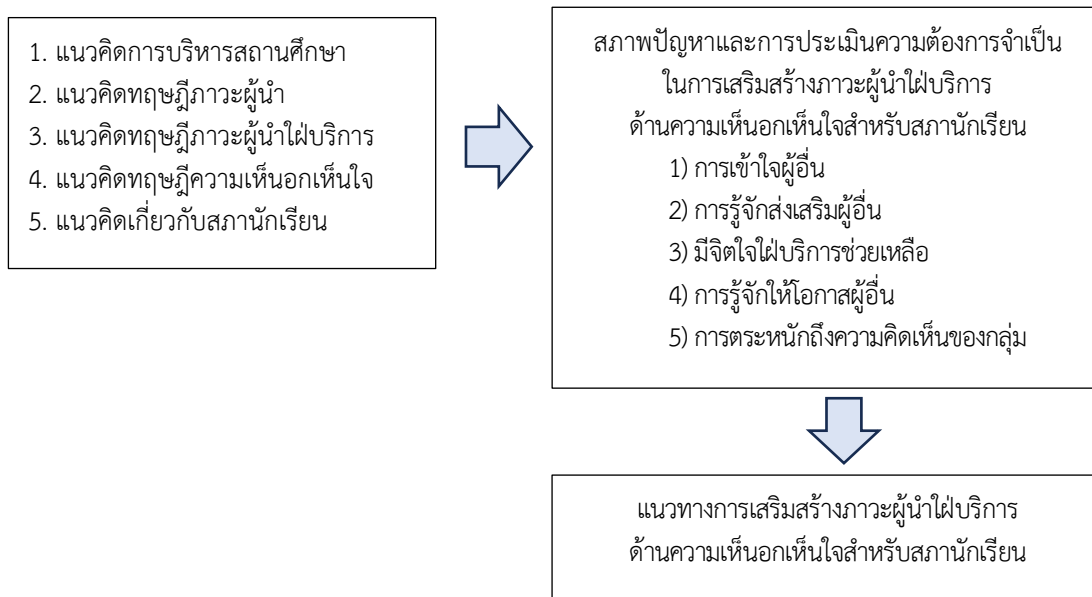
การเห็นอกเห็นใจ หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถคาดเดาในสิ่งที่ผู้อื่นกำลังรู้สึกจากการสังเกตจากภาษาพูดและภาษาท่าทางได้อย่างถูกต้อง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน (Goleman. 1998) ได้แก่ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น 3) มีจิตใจใ้บริการช่วยเหลือ 4) การรู้จักให้โอกาสผู้อื่น และ 5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม

การจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (card sort) เป็นวิธีการที่ใช้การ์ดเป็นอุปกรณ์ ที่ทำให้ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นมีความสะดวกในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมากขึ้น โดยจัดทำการ์ดแจกแจงความถี่ของคะแนนของการ์ดแต่ละใบ แล้วสรุปคะแนนเป็นภาพรวม เสนอเป็นผลการประเมินความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย (สุวิมล ว่องวานิช. 2558)

สถานักเรียน หมายถึง คณะนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนนักเรียนในโรงเรียน ในการเสนอความต้องการต่าง ๆ ของนักเรียนเป็นตัวแทนประสานความร่วมมือระหว่างครูและนักเรียน รวมถึงริเริ่มจัดทำโครงการอันเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน และชุมชน (เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี. 2563)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำไฟบริการด้านความเห็นอกเห็นใจสำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพิณพราชมรรค์ ตั้งตรงจิตร 12

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 3 คน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานสถานักเรียน จำนวน 2 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ คือ ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างภาวะผู้นำไฟบริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ ในสถานศึกษาของคุณเป็นอย่างไ และมีความเห็นจากอะไรบาง ผลค่า IOC ของข้อคำถาม อยู่ในช่วง 0.6 - 1.0

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำไฟบริการด้านความเห็นอกเห็นใจสำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพิณพราชมรรค์ ตั้งตรงจิตร 12

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 25 คน เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ จากการเสริมสร้างภาวะผู้นำไฟบริการตามความคิดเห็นของ Greenleaf (1977) ด้านความเห็นอกเห็นใจ 5 ด้าน ตามความคิดเห็นของ Goleman (1998) ได้แก่ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น 3) มีจิตใจไฟบริการช่วยเหลือ 4) การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น และ 5) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม ผลค่า IOC ของข้อคำถาม อยู่ในช่วง 0.6 - 1.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย โดยใช้และนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการด (Card Sort)

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและตรวจสอบแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำไฟบริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพิณพราชมรรค์ ตั้งตรงจิตร 12

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน โดยการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ครูผู้รับผิดชอบดูแลงานสถานักเรียน ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) นักจิตวิทยาคลินิกปฏิบัติการ งานจิตเวชเด็กและวัยรุ่น กลุ่มงานจิตเวชและยา

เสฟติด ที่มีประสพการณีน้นอยกว่า 5 ปี เครื่องมือแบบตรวจสอบความเหมาะสม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้และประเมินภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสภานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12

มีรายละเอียด ดังนี้ การทดลองใช้ตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) การประเมินตามรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 25 คน เครื่องมือการวิจัยใช้แบบประเมินตนเองจากการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการกิจกรรม (PAOR) ผลค่า IOC ของข้อคำถาม อยู่ในช่วง 0.6 - 1.0 แบบประเมินความพึงพอใจค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และแบบประเมินตนเองจากการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการกิจกรรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก (Donald, L. Kirkpatrick. 1975) 4 ระดับ คือการประเมินปฏิกิริยา (Reaction) การประเมินการเรียนรู้ (Learning) การประเมินพฤติกรรม (Behavior) และการประเมินผลลัพธ์ (Results) ผลค่า IOC ของข้อคำถาม อยู่ในช่วง 0.6 - 1.0

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจสำหรับสภานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ตั้งตรงจิตร 12

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์โดยใช้ประเด็นคำถามในสภาพปัญหาประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสภานักเรียน 1) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของคณะกรรมการสภานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้ จากการดำเนินงานสภานักเรียน ส่วนใหญ่พบว่า ขาดการเข้าใจผู้อื่น ไม่ตั้งใจรับฟังในสิ่งที่ผู้อื่นพูด การรู้จักให้ออกาสผู้อื่นยังมีค่อนข้างน้อย บางครั้งไม่ยอมรับในความผิดพลาดของตนเอง มีแสดงอาการการซ้ำเติมถ้าผู้อื่นทำงานผิดพลาด การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม การให้ความสำคัญกับคณะทำงานค่อนข้างน้อย รวมถึงการไม่มีจิตใจใ้บริการช่วยเหลือ เพราะบางครั้งมีการปฏิเสธไม่ทำงานร่วมกับผู้อื่นและไม่ช่วยงานในบางกิจกรรม 2) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของครูที่เกียวก้องกับงานสภานักเรียน ได้ให้ข้อมูลดังนี้ จากการดำเนินงานสภานักเรียน ส่วนใหญ่พบว่า การเข้าใจผู้อื่น การตระหนักความคิดเห็นของกลุ่ม นักเรียนยังไม่เปิดใจให้กว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานบางครั้งไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และยังเป็นผู้ฟังที่ไม่ดีเท่าที่ควร ขาดการรู้จักส่งเสริมผู้อื่น เช่น การชื่นชมในความสามารถในการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จยังมีค่อนข้างน้อย มีการตำหนิข้อบกพร่องในการทำงานของผู้อื่น และบางครั้งไม่มีจิตใจใ้บริการช่วยเหลือในกรณีที่ผู้อื่นประสบปัญหา หรือเกิดความขัดแย้งในคณะทำงาน 3) ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ให้ข้อมูลดังนี้ จากการดำเนินงานสภานักเรียน ส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนไม่เข้าใจผู้อื่น ยังปฏิบัติต่อกันโดยไม่เคารพซึ่งกันและกัน ขาดความเอาใจใส่ในเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ขาดการรู้จักให้ออกาสผู้อื่น ขาดมุมมองที่ดีต่อผู้อื่น ขาดการส่งเสริมผู้อื่น การยอมรับและแสดงความปรารถนาดีมีน้อย การมอบหมายงานยังไม่ตรงตามความถนัดของแต่ละคน และขาดการมีจิตใจใ้บริการช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นต้องการการอธิบายเพิ่มเติม

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจสำหรับสภานักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ กรณีศึกษาโรงเรียนพินพลราษฎร์ตั้งตรงจิตร 12

โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นจากสภาพปัญหาในขั้นตอนที่ 1 โดยจำแนกตามแต่ละด้านของภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ 5 ด้าน จากผู้ร่วมการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มของคณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 25 คน โดยให้แต่ละคนรับการ์ด (Card Sort) แล้วนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญข้อรายการในแต่ละประเด็น แจกแจงความถี่ของคะแนน ค่าเฉลี่ย ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความต้องการจำเป็นโดยวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (Card Sort) ของ คณะกรรมการสถานักเรียน (N=25)

รายการ	คะแนนรวม (25x5 = 125)	$\bar{x}$	อันดับความต้องการจำเป็น
1. การเข้าใจผู้อื่น	118	4.72	1
2. การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น	106	4.24	5
3. จิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ	102	4.08	4
4. การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น	114	4.56	2
5. การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม	110	4.40	3

จากตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญด้วยการ์ด (Card Sort) ของคณะกรรมการสถานักเรียน พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ การเข้าใจผู้อื่น ลำดับที่ 2 คือ การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น ลำดับที่ 3 คือการตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม ลำดับที่ 4 คือ จิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ และลำดับที่ 5 การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น

3. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน

3.1 ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทาง จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ จากการประยุกต์ใช้การพัฒนโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนของ เซฐศักดิ์ คำมะวาปี (2563) พบว่า ผลการสร้างแนวทาง ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระเกี่ยวกับ การเข้าใจผู้อื่น การรู้จักให้ออกาสผู้อื่น การตระหนักในตนเองและผู้อื่น 4) กระบวนการ 5) เทคนิค/วิธีการ 6) กิจกรรม และ 7) การวัดผลและประเมินผล แล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางต่อไป

3.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน (N=3)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการ			
1.1 เสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจสำหรับสถานักเรียน	4.00	0.00	มาก
1.2 มุ่งเน้นกิจกรรมการปฏิบัติกรด้วยกระบวนการกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม	4.33	0.58	มาก
1.3 บูรณาการเนื้อหาสาระและการปฏิบัติตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ควบคู่กัน	4.00	1.00	มาก
รวม	4.11	0.53	มาก
2. จุดมุ่งหมาย			
2.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนัก และเจตคติเกี่ยวกับภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน	4.00	0.00	มาก
2.2 เพื่อให้สถานักเรียนนำความรู้และทักษะด้านภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	1.00	มาก
รวม	4.00	0.50	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3. เนื้อหาสาระ			
3.1 การเข้าใจผู้อื่น	4.67	0.58	มากที่สุด
3.2 การรู้จักให้โอกาสผู้อื่น	3.67	0.58	มาก
3.3 การตระหนักรู้ในตนเองและผู้อื่น	4.33	0.58	มาก
รวม	4.22	0.58	มาก
4. กระบวนการ			
4.1 เตรียมการ	4.00	1.00	มาก
4.2 วางแผน	4.33	0.58	มาก
4.3 ปฏิบัติตามแผน	4.67	0.58	มากที่สุด
4.4 สะท้อนผล	3.67	0.58	มาก
รวม	4.17	0.68	มาก
5. เทคนิค/วิธีการ			
5.1 อบรมเชิงปฏิบัติการ Active Learning โดยเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ	4.33	0.58	มาก
5.2 การเข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกิจกรรม	4.00	0.00	มาก
5.3 วิทยากรและผู้เข้าอบรมนำเสนอ/ถอดบทเรียนการเรียนรู้	4.00	0.00	มาก
รวม	4.11	0.19	มาก
6. กิจกรรม			
6.1 กิจกรรมละลายพฤติกรรม	4.00	0.00	มาก
6.2 กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
6.3 กิจกรรมฝึกทักษะการให้คำปรึกษา	4.33	0.58	มาก
6.4 กิจกรรมแม่แบบที่ฉันอยากเป็น	3.67	0.58	มาก
6.5 สรุปลองค์ความรู้ AAR	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.27	0.35	มาก
7. การวัดและประเมินผล			
7.1 การทบทวนหลังปฏิบัติงาน (AAR)	4.67	0.58	มากที่สุด
7.2 การสะท้อนผล (Reflection)	4.00	1.00	มาก
7.3 การสังเกต	3.33	0.58	มาก
7.4 การทดสอบ	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม	4.17	0.68	มาก
เฉลี่ยรวม	4.15	0.50	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใ้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสภานักเรียน โดยภาพรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาสาระ ($\bar{X}$ = 4.22, S.D. = 0.58) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจุดมุ่งหมาย ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.50)

4. ผลการทดลองใช้และประเมินแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการ ด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับ
สถานักเรียน ผลการทดลองใช้และประเมินแนวทาง พบว่า

4.1 ผลการทดลองใช้แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับ
นักเรียน ผลการทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) ได้แก่ การวางแผน ประชุมทีม การกำหนด
เนื้อหา ระบุกระบวนการ เทคนิค/วิธีการ และกิจกรรมที่ใช้ในการอบรม 2) การปฏิบัติ (Action) ได้แก่ การจัดอบรมเชิง
ปฏิบัติการ ทำการดำเนินการอบรมตามแผน กิจกรรมประกอบด้วย ละครพฤติกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกทักษะการให้
คำปรึกษา และแม่แบบที่ฉันอยากเป็น 3) การสังเกตผล (Observation) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่
หลากหลาย โดยใช้การสังเกต การทดสอบ มีการตรวจสอบผลเป็นระยะ บันทึกประเด็นที่ต้องแก้ไข เพื่อนำไปปรับปรุงในการ
ปฏิบัติครั้งต่อไป และ 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) ได้แก่ การสรุปข้อค้นพบที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติและ
สะท้อนผล การนำประสบการณ์ ปัญหาและอุปสรรค มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิพากษ์วิจารณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่
อบรม

4.2 ผลการประเมินแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน

4.2.1 ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการของสถานักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ โรงเรียนพิณพลราษฎร์ ตั้งตรงจิตร 12 ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความพึงพอใจในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการของสถานักเรียน
(N = 25)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
1. ด้านปัจจัยนำเข้า			
1.1 มีจำนวนคณะกรรมการสถานักเรียนที่ร่วมดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม	4.52	0.65	มากที่สุด
เพียงพอ			
1.2 มีผู้ดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมที่เพียงพอ	4.84	0.37	มากที่สุด
1.3 มีงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมเพียงพอ	4.60	0.71	มากที่สุด
1.4 มีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม	4.56	0.51	มากที่สุด
เพียงพอ			
1.5 อาคารสถานที่ ห้องปฏิบัติดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.68	0.48	มากที่สุด
และเพียงพอ			
รวม	4.64	0.54	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการ			
2.1 การวางแผนดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรมตามคู่มือ	4.60	0.65	มากที่สุด
2.2 การดำเนินการกิจกรรมการฝึกอบรมตามคู่มือ	4.64	0.70	มากที่สุด
2.3 การดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือทุกกิจกรรม	4.72	0.54	มากที่สุด
2.4 การประเมินผลการดำเนินคู่มือ	4.84	0.37	มากที่สุด
2.5 การวิเคราะห์และนำผลการประเมินมาพัฒนาคู่มืออย่างต่อเนื่อง	4.68	0.69	มากที่สุด
รวม	4.70	0.59	มากที่สุด
3. ด้านผลผลิต			
3.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม	4.52	0.77	มากที่สุด
3.2 การปฏิบัติกิจกรรมการฝึกอบรมด้วยความสนใจและตั้งใจ	4.60	0.65	มากที่สุด
3.3 การมีส่วนร่วมและมีโอกาสใช้สื่ออุปกรณ์ การฝึกอบรมอย่างทั่วถึง	4.96	0.79	มากที่สุด
3.4 การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างการดำเนินกิจกรรมการฝึกอบรม	4.76	0.60	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.5 กล้าแสดงออก ถาม และตอบคำถามในการฝึกอบรมอย่างถูกต้องและมีเหตุผล	4.92	0.28	มากที่สุด
รวม	4.75	0.62	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้บริการของสถานักเรียนโรงเรียนจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ของคณะกรรมการสถานักเรียน จำนวน 25 คน โดยภาพรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต ($\bar{X}$ = 4.75, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.59) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.35)

4.2.2 ผลการประเมินการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการตามรูปแบบของเคริกแพทริก (Kirkpatrick) 4 ระดับ คือการประเมินปฏิกิริยา (Reaction) การประเมินการเรียนรู้ (Learning) การประเมินพฤติกรรม (Behavior) และการประเมินผลลัพธ์ (Results) ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับผลการประเมินการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการตามรูปแบบของเคริกแพทริก (Kirkpatrick) 4 ระดับ (N = 25)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. การประเมินปฏิกิริยา			
1.1 มีความสนุกสนาน และเพลิดเพลิน	4.92	0.28	มากที่สุด
1.2 รู้สึกมีความสุขและดีใจ	4.56	0.51	มากที่สุด
1.3 รู้สึกคุ้มค่า	4.52	0.71	มากที่สุด
รวม	4.67	0.50	มากที่สุด
2. การประเมินการเรียนรู้			
3.1 ปฏิบัติหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ	4.76	0.66	มากที่สุด
3.2 การแสดงความเป็นผู้นำที่เข้าใจ	4.64	0.57	มากที่สุด
3.3 การให้โอกาสผู้อื่น	4.60	0.91	มากที่สุด
3.4 การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	4.56	0.51	มากที่สุด
รวม	4.64	0.66	มากที่สุด
3. การประเมินพฤติกรรม			
3.1 ปฏิบัติหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ	4.76	0.66	มากที่สุด
3.2 การแสดงความเป็นผู้นำที่เข้าใจ	4.64	0.57	มากที่สุด
3.3 การให้โอกาสผู้อื่น	4.60	0.91	มากที่สุด
3.4 การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	4.56	0.51	มากที่สุด
รวม	4.64	0.66	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. การประเมินผลลัพธ์			
4.1 นักเรียนเปิดใจรับฟังกันและกัน	4.96	0.20	มากที่สุด
4.2 การทำงานร่วมกัน ทำงานเป็นทีม	4.88	0.33	มากที่สุด
4.3 การรู้จักกับผิชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	4.76	0.66	มากที่สุด
รวม	4.87	0.40	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.72	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการประเมินการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการตามรูปแบบของเคริกแพทริก (Kirkpatrick) 4 ระดับ ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการของสถานักเรียนโรงเรียนจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 25 คน โดยภาพรวม พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.72, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผลลัพธ์ ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.40) รองลงมา คือ ด้านการประเมินการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.50) ด้านการประเมินปฏิกิริยา ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.50) และด้านการประเมินพฤติกรรม ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาในประเด็นการรับฟังความคิดเห็น การให้โอกาสผู้อื่นได้แสดงศักยภาพในการทำงาน และความห่วงใยและความเอื้ออาทรต่อกัน

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การรู้จักให้โอกาสผู้อื่น 3) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม 4) จิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ และ 5) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น

3. ผลการสร้างสอบแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า 3.1 แนวทาง ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระ 4) กระบวนการ 5) เทคนิค/วิธีการ 6) กิจกรรม และ 7) การวัดผลและประเมินผล

3.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการทดลองใช้และประเมินแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า

4.1 ผลการทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) การวางแผน ได้แก่ วางแผน ประชุมทีม การกำหนดเนื้อหา ระบุกระบวนการ เทคนิค/วิธีการ และกิจกรรมที่ใช้ในการอบรม 2) การปฏิบัติ ได้แก่ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ทำการดำเนินการอบรมตามแผน 3) การสังเกตผล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตรวจสอบผลเป็นระยะ แก้ไข ปรับปรุง และ 4) การสะท้อนผลการปฏิบัติ ได้แก่ การสรุปข้อค้นพบที่ การนำประสบการณ์ปัญหาและอุปสรรค มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิพากษ์วิจารณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

4.2 ผลการประเมินแนวทาง พบว่า 1) ความพึงพอใจของสถานักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการประเมินการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติการตามรูปแบบของเคริกแพทริก (Kirkpatrick) 4 ระดับ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผลลัพธ์ ด้านการประเมินการเรียนรู้ ด้านการประเมิน และด้านการประเมินพฤติกรรม ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยนำอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า คณะกรรมการสถานักเรียนบางส่วนยังขาดการรับฟังความคิดเห็น ไม่ให้โอกาสผู้อื่นได้แสดงศักยภาพในการทำงาน ขาดความห่วงใยและความเอื้ออาทรต่อกัน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานักเรียนบางส่วนไม่กล้าแสดงออก ผู้นำมักไม่ค่อยรับฟังเสียงส่วนน้อย ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกของกลุ่มหรือผู้ร่วมงาน การออกคำสั่งหรือวินิจฉัยปัญหาใด ๆ ในกลุ่มมีหน้าเพียงเชื่อฟัง และคอยปฏิบัติตามสอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ วันงาม (2563: 123) ได้สรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานสถานักเรียนว่า คณะกรรมการสถานักเรียน ครูที่เกี่ยวข้องกับงานสถานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและทุกภาคส่วนของสถานศึกษาควรมีการพูดคุยร่วมกันระหว่างกัน เพื่อรับฟังความคิดเห็น ปัญหา ความต้องการจำเป็น ข้อเสนอแนะ และยอมรับความแตกต่างของช่วงวัย การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เห็นต่าง สร้างความเท่าเทียมและจัดการความขัดแย้ง

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การเข้าใจผู้อื่น 2) การรู้จักให้อิสระผู้อื่น 3) การตระหนักถึงความคิดเห็นของกลุ่ม 4) จิตใจใฝ่บริการช่วยเหลือ และ 5) การรู้จักส่งเสริมผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากการให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมงาน ยกย่องชมเชยให้เกียรติซึ่งกันและกัน ให้อภัยผู้ร่วมงานเมื่อเกิดข้อผิดพลาดที่ไม่จงใจขึ้น ช่วยเหลือผู้ร่วมงานได้ตามความเหมาะสม มีการประสานงานกับผู้ร่วมงานได้อย่างราบรื่น สอดคล้องกับ เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี (2563: 9) กล่าวว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนองค์ประกอบ ควรมีพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้นำในการติดต่อสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มหรือบุคคลอื่นด้วยความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลด้านความคิดสติปัญญา ความสามารถ บุคลิกภาพและประสบการณ์ เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าของผู้อื่น สอดคล้องกับ ศิริทิพย์ เพ็งสง (2563: 97) ที่พบว่า ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารยอมรับและให้อิสระครู บุคลากร เจ้าหน้าที่ ถึงแม้จะทำงานผิดพลาดก็ตาม มีค่าเฉลี่ยสูง ทั้งนี้เป็นเพราะมีการยอมรับและให้อิสระ ถึงแม้จะทำงานผิดพลาด

3. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า 1) ผลการสร้างแนวทาง ประกอบด้วย (ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหาสาระ 4) กระบวนการ 5) เทคนิค/วิธีการ 6) กิจกรรม และ 7) การวัดผลและประเมินผล และ 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้กระบวนการกลุ่ม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันจนทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ และสามารถนำเอาประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สอดคล้องกับ เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี (2563: 97) ที่ได้สร้างและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน โดยมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการและเหตุผลของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) รูปแบบวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ 4) เนื้อหาสาระของโปรแกรม 5) กิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรม และ 6) การวัดและประเมินผลโปรแกรม

4. ผลการทดลองใช้และประเมินแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน พบว่า 1) ผลการทดลองใช้โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย วางแผน ประชุมทีม กำหนดเนื้อหา กระบวนการ เทคนิควิธี และกิจกรรม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมประกอบด้วย ละลายพฤติกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกทักษะการให้คำปรึกษา และแม่แบบที่ฉันอยากเป็น สังเกต ให้คำปรึกษา และสะท้อนผล 2) ผลการประเมินแนวทาง พบว่า (1) ความพึงพอใจของสถานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ผลการประเมินการสะท้อนการเรียนรู้หลังปฏิบัติกิจกรรมตามรูปแบบของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) 4 ระดับ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการประเมินผลลัพธ์ ด้านการประเมินการเรียนรู้ ด้านการประเมิน และด้านการประเมินพฤติกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมที่ปฏิบัติเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทำให้ได้เห็น ได้ยิน ได้ฟัง รวมทั้งได้สื่อสารทำให้สามารถเข้าใจผู้อื่นได้ เป็นการสร้างความเข้าใจบุคคลอื่น จะทำให้การยอมรับพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมา การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันของสมาชิกจะเปิดโอกาสให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละคนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี (2563: 182) ที่กล่าวว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียน เป็นเครื่องมือ

เสริมสร้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดของภาวะผู้นำ มุ่งพัฒนาผู้นำใหม่และการฝึกหัดผู้นำ ในด้านต่าง ๆ มีกระบวนการที่กระตุ้นภาวะผู้นำ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย การตัดสินใจ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการทำงาน การสร้างทีมที่ดี รวมถึงการฝึกฝนเรียนรู้ทักษะภาวะผู้นำที่สัมพันธ์และใกล้เคียงกับงานมากที่สุด และมีความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การนำกิจกรรมไปใช้ ครูควรศึกษาหลักการและขั้นตอนของการจัดกิจกรรมโดยละเอียด เพื่อที่จะปฏิบัติได้ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลให้การจัดกิจกรรมตามคู่มือเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.2 การจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ควรให้เวลานักเรียนคิดและปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด ควรกระตุ้นและเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้การสร้างสรรค์ ผลงานด้วยตัวเองของนักเรียนเอง พร้อมทั้งยกย่องชมเชย ผลงานของนักเรียนทุกคน เช่น การให้คำชม การให้รางวัล การประกาศเกียรติคุณ และการให้คะแนน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจ ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม

1.3 การเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการด้านความเห็นอกเห็นใจ สำหรับสถานักเรียน สามารถพัฒนาและส่งเสริมทักษะการเป็นผู้นำได้ ต้องสนใจและมีการให้คำแนะนำสถานักเรียนอย่างใกล้ชิด จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ มีกิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลาย เอกสารประกอบการอบรม จะเป็นสื่อสำคัญให้เกิดการแสวงหาความรู้ที่ทำให้มีความเป็นผู้นำมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาวิจัยเพิ่มเติมถึงองค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำใฝ่บริการในด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำ และองค์ประกอบภาวะผู้นำที่มากขึ้น

2.2 ควรมีการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำใฝ่บริการ สำหรับสถานักเรียนเพื่อให้การเสริมสร้างภาวะผู้นำมีความน่าสนใจ เหมาะสม และทันยุคทันสมัย

เอกสารอ้างอิง

กิตติศักดิ์ วันงาม. (2563). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานสถานักเรียนโดยยึดหลัก

ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการสถานักเรียนในโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ศิรินทิพย์ เฟื่องสง. (2563). ภาวะผู้นำใฝ่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พัทลุง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อิชยา จินะกาญจน์, และสุลัลย์ รักษาภักดี. (2566, พฤษภาคม – สิงหาคม). การเห็นอกเห็นใจ: ศิลปะแห่งการอยู่ร่วมกัน.

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ. 10(2): 169-179.

Certo, S. C. (2006). *Modern management*. Upper Saddle River, N.J: Pearson Prentice Hall.

Donald, L. Kirkpatrick. (1975). *Evaluating Training Program*. Wisconsin: American Society for Training and Development.

Goleman, Daniel. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.

Greenleaf, R. K. (1977). **The servant leadership: A journey into the nature of legitimate Power and greatness.** New York: Paulist Press.

McCleskey, J. (2014). Emotional intelligence and leadership: A review of the progress, controversy, and criticism. **International Journal of Organizational Analysis.** 22(1): 76–93.